

CODAtanker

...

Ta den ring og la den vandre, fra den ene til den.. tredje?

Den kjente sangleken er kanskje ikke like kjent for døve som for hørende? Sannsynligvis ikke. Ulike livsbetingelser skaper ulik kultur og ulik historie.

Det sies at man kan forstå nåtiden i lys av fortiden. Dette betinger vel at vi kjenner den historien som er relevant for vår egen forståelse av nåtiden? Så hvordan får vi kjennskap til "vår" historie? Hva er historien til *min* familie? Er det historien som omhandler mine besteforeldre? Majoritetens historie? Ja, absolutt – den vil jeg ha med meg. Den også.

Tilgang til den historien får jeg lettest i familieselskap. Ja, for hvilken familie har sin egen forfatter som kan skrive familiekrøniken? Ingen jeg kjenner i alle fall. Nei, den muntlige historieoverleveringen er fremdeles viktigst i den norske kjernefamilien. Småpratene rundt middagsbordet eller kaffebordet bringer fram anekdoter av alle slag; pussige, morsomme, overveldende, triste og saftige. Gjennom noen av disse kan jeg begynne å forstå hvorfor bestemor alltid smiler når hun snakker om sin lillebror, eller hvorfor hun ser så sint ut hver gang det er snakk om hennes far.

Jeg fikk en gang høre en historie om min fars tante, hun var så forferdelig hissig. Denne damen hadde endatil bodd i samme hus som min far da han var ganske liten. Jeg hadde lyst å høre hans versjon av damens temperament og samtalen vår gikk omtrent slik:

Jeg: husker du da tante kastet kniven?

Min far: hva mener du?

Jeg: men du husker jo vel hvor sint hun var?

Min far: det har nok ikke jeg oppfattet, husk jeg ble døv da jeg var 4 1/2.

Jeg: men det har vel vært snakket om henne i familien?

Far: du må huske på alt som er blitt snakket om over mitt hode. Det er nok mye jeg ikke vet. Men fortell meg hva det er du har fått vite...

.. hvorpå jeg kunne fortelle det jeg hadde blitt fortalt av fars fetter, som til og med omhandlet hvordan tanten så ned på både min døve far og hans fetter som hadde vært syk av polio. Ikke noe av dette hadde min far fått vite om, selv om han levde midt oppe i det.

Dermed formidlet jeg familiehistorien tilbake til min far. En del av historien som i vår lille familie hadde hoppet over et ledd.

Denne hendelsen var en vekker som ga meg økt bevissthet om alt som kreves for at man skal kunne delta fullt og helt i familien. Samtaler er flyktige, de skjer her og nå, men innholdet plantes i samtalepartnerne som tar dem videre til nye samtaler – noen ganger i endret form. Takket være samtalen mellom min far og meg, kunne han få et nytt innblikk i sin egen historie, litt sent, men likevel. Gjennom dette fikk jeg også et nytt innblikk i min fars historie; et familiemedlem som på en måte levde både i og på siden av sin families historie. Hans historie er også en del av familiens historie. Barndomsår på døveskole langt borte fra familien er en essensiell del av den historien – skjellsettende år som formet en gutt, som ble min far. Det samme gjelder min mor. En del av deres barndoms historie ble formet utenfor familien. Er den historien dermed en del av min families historie? Den er viktig for meg som deres barn, jeg er allerede en del av den. Heldigvis har jeg gjennom jobb, studier og samtaler med mine foreldre fått kunnskap om den historien. En historie som også påvirker meg som et barn av minoriteten. Men hvordan blir den historien en del av vår storfamilies historie?

Torill Ringsø
DT 02/12